Број 278 У Новом Саду у суботу 18 (31. децембра 1910. Година XLV

„Застава“ излази сваки дан двапут, а недељом једном и данима иза недеље и свеца једаред

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Појединн јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист.

За остале земље се 1Я пов. од ваше врсте.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Појединн јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕ ЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМ

Шта је ново.

Престона беседа, која је прочитана у делегацијама, врло је занимљива.

Прво се спомиње, како се можемо ослонити на наше савезнике. А осим тога живимо са свима силама у пријатељству. Наша монархија моћи ће, дакле, радити и даље да се мир одржи и учврсти.

И после тога долази, чему се човек не би надао. Морамо да трошимо више но до сад на сухоземну војску, а и морнарица наша стаће нас великих издатака. (Преко 300 нових милиона круна).

То изгледа, као кад неко доказује да је сит, а тражи све више и више за јело. Цаба пријатељства, од кога мораш бити све већма на опрезу.

У престоној беседи спомиње се и то, како ће повећани издаци за морнарицу донети нам и економских користи. То треба да значи: Нови ратни бродови градиће се у Аустрији, па ће имати одатле хасне они, који граде те бродове. Кад би то тако било, онда би требало предати народу све што има, па наручивати за то ратне бродове. То би онда било највеће благостање.

Влада, која одговара за оваку престону беседу, није се ни мало прославила

* * *

У самосталној странци мора да је јако трло, јер „Србобран“ и опет покушава да одврати пажњу са распадања самосталне странке Тако он увек ради. Кад год код њих у кући почне да се руши, „Србобран“ истрчи на улицу и виче: — Не гледајте овамо, него идите тамо у другу улицу, да видите шта се тамо догађа!

Цео свет зна, како је цела самостална странка ушла у клопку бану, па кад је бан једне истерао, они други су остали и сакрили се иза слапине. И сви чекају, да ти пруже главе иза мамца и кажу: — Ми остајемо где смо!

И сад, наравно, „Србобран“ виче: Идите у другу улицу, идите код радикала, да видите како се свађају.

И „Србобран“ пише, како су радикали радили у прилог Томашићу, па се сад свађају. И како су радикали сами признали: „Што је било било, али од сад да будемо поштени“. И како се радикали надају победи при изборима за епархијску скупштину архидијецезе, јер се највише уздају у грк Ацу, о коме су најпре решавали, да ли је он радикал.

И с тим хоће „Србобран“ да сврати пажњу од оног, што ће се сутра-прексутра догодити у самосталној странци.

Ми смо увек говорили, да нећемо ваљда сви одмах умрети. Остаће неко и жив. И тај ће видети, како ће се свршити самостална политика. Доста смо видели и до сад. А ускоро ћемо видети, и оно друго. То је време већ сасвим близу; можемо га на дане израчунати. А ако ономе, који је на умору, годи да прича о туђим болестима, и ако ће му то олакшати умирање, нека му је просто. „Србобранове“ брзцбине нису још никоме на свету шкодиле, па вацело неће ни радикалној странци.

Кривотворени списи.

Јуче је у аустријској делегацији професор Масарик напао министра спољних послова Ерентала. Каже: Васић је осуђен, али не зато што је кривотворио познате списе, него што је помагао, да се ти списи кривотворе. У пресуди је изрично казано, да се прави кривци не могу звати пред суд, јер их штити то, што су чиновници страног посланства.

Изнео је, како је гроф Ерентал пре тврдио, да нико у аустријском посланству у Београду није имао посла са Васићем. Сад је на суду у Београду доказано обратно. И Масарик је изнео све, што је доказано на суду у Београду, о чему се он уверио. И наш посланик Форгач стајао је с Васићем у свези. Чиновници аустроугарског посланства кривотворили су документа, нарочито бележник аустроугарског посланства Свјетоховски. Масарик је изнео и показао фотографије неких кривотворених списа, на којима је рукопис Свјетоховског.

За време овог Масариковог говора владаше силно узбуђење. Многи су га делегати прекидали.

Затим говори делегат Клофач. Каже, аустроугарска дипломација није се устручавала ни од тога, да гради лажне документе и да их употреби у политичке сврхе. Тиме је хтела да нас Словене прикаже као противнике наше домовине и да осумњичи опозиционе странке.

Министар Ерентал каже, да се званично испоставило, да аустроугарски посланик у Београду, Форгач, није имао посла са Васићем. Признаје, да су мањи чиновници аустроугарског посланства примали од Васића поверљиве извештаје. Но кад су видели, да ти његови извештаји не вреде, одбили су га и нису хтели да му дају новца. Васић је претио, али му претња није помогла. Ерентал држи, да се у оно бурно време не може замерити чиновницима аустроугарског посланства, што су примали извештаје.

Делегат Гесман замера Масарику, што Масарик аустријски делегат, ступа у везу са странцима и тражи материјал, којим би нашкодио угледу своје отаџбине.

Масарик одговара, да они шкоде угледу државе, који су радили како не треба, а он је само изнео на јавност и открио оно, што није требало радити. Не може ни једној држави помоћи то, ако се служи таким средствима.

Делегат Удржал вели: Професор Масарик није ишао у Србију у интересу Србије, него да спасе част аустроугарских држављана.

Известилац Грабмајер вели, да он не види оправдана узрока томе, што Масарик покреће ту ствар. Крив је Свјетоховски, секретар аустроугарског посланства. Њега могу жртвовати, па да буде свему крај. Масарик је обећао, да ће изнети неке нове ствари, јер још није казао све. Известилац завршује једним стихом једне немачке песме: Кад се на смрдљиви сир стане, он се расплине, али не засмрди јаче.

Ова је ствар у аустријској делегацији начинила читаву узбуну и све се јаче говори о томе, да ће министар Ерентал морати ускоро отступити.

У одбрану народно-црквене автономије.

Пишу нам из Јасенове: Наша српска православна црквена општина у својој скупштинској седници једногласно је решила, да се придружи протесту општине вршачке против нацрта нове школске уредбе.

*

Из Тиса Св. Миклуша добивамо ове редове: Дана 15, (28.) децембра одржана је код нас ванредна скупштинска седница наше српске православне црквене општине. Решено је, да се и наша општина придружи протесту вршачке црквене општине против нацрта за нову школску уредбу.

*

Пишу нам из Ст. Шова: И наша црквено-школска општина је једногласно закључила, да се придружи представци новосадске црквене општине гледе донашања нових автономних уредби У скупштинској седници поднео је Сима Гајин, потпомогнут од пет скупштинара, такав предлог и истакао је, да је наша света народна дужност, да бранимо права народна, јер нам је наша автономија у опасности. Цела скупштина је као један човек једнодушно изрекла, да ће се борити свим законитим средствима против сваког, ко се усуди, да нам дирне у народне тековине, па макар то по несрећи, били и неки наши жалосни учитељи. А слава нека је свесном учитељству, које стоји на браничу народних права и у редовима једине српске народне странке радикалне.

*

До сада су протестовале ове црквене општине: Вршац, Врањево, Деска, Нови Сад, Жабаљ, Српски Елемир, Велико Средиште, Дента, Варјаш, Ульма, Фердин, Панчево, Алибунар, Нађфала, Турија, Парага, Мали Бечкерек, Товаришево, Тиса-Хађош, Стари Сивац, Сомбор, Немет, Оросламош, Мартонош, Земун, Ст. Паланка, Црвена Црква, Јарковац, Башахид, Јасенова, Т. Св. Миклуш и Старе Шове

Допис.

Јасеново, 17. децембра.

(Зидање цркве. — У одбрану автономије. — Календар „Рад“.)

Ретко добија „Застава“ из нашег краја гласа, но то ипак не значи, да код нас ничега значајнога нема, да се ништа не ради. Напротив, да тако речем, баш зато, што се ради и не доспева се, да се сваки час за велико звоно хвата.

Код нас је на дневном реду градња нове цркве. Стара нам је дотрајала, те има већ десетак година, како нам је оштећен торањ и прокисао свод озбиљна опомена, да приступимо зидању нове. Јер добили смо уверење од стручњака, да на стару нема смисла ни потуре потрошити.

Иако је за наше прилике и за ове рђаве године подизање нове пркве из темеља врло озбиљна и финансијски врло тешка ствар, ипак је наш свет једнодушан у жељи, да се нова црква зида, па и највеће терете да поднесе.

Као израз тога једнодушног народног гласа, закључила је наша црквена скупштина, у редовној својој седници од 17. октобра о. г. једногласно да приступи зидању нове цркве. Имамо већ и план и предрачун у износу од преко 54000 круна. Финансираћемо ту градњу осим општинске готовине од 12000 К, још зајмом од 12000 К. Црквена општина активним дугом од 2000 К, који ће се повући, остатак пак прирезом на народ. Црквена скупштина је закључила прирез од 8 К, на сваки ланац земље и 8 К, на сваку кућу. Та се свота има платити у две рате.

Све то одобрио нам је и епархијски административни одбор вршачки. Те тако би од пролећа приступили раду.

Ако бог да, дочекаћемо и то, а то је општа и најдража жеља читавог нашег села. —

И наша општина није заостала за другим напредним и родољубивим црквеним општинама, у обрани демократских и народних права и начела у нашој црквеној и народној автономији. У ванредној скупштинској седници од 12. децембра о. г. закључила је једногласно, да се придружи протесту црквене општине вршачке и резолуцији славне епархијске скупштине наше од 2. децембра о. г., против назадне и ненародне нове школске уредбе, као и против сваког ненародног и недемократског изграђења наше автономне управе. Хитам, да известим о томе, да се зна, да ни ми нисмо „мимо браћу“. —

Добили смо већ и нови календар „Рад“ за 1911. год. Осим лепа садржаја и одабраних слика, радује се наш свет и слици свога бившег об

љубљеног свештеника попа Мите Шајића. Он је својим радом и заслужио, да га та народна књига забележи и лик му донесе, јер је све био уложио, да нашу опћину унапреди. Као сваки човек, имао је и он у своме раду незгода и противника, но и ти сада увиђају, да су на криву путу били. Тако је то у животу. Тек се после хладна гроба људи потпуно упознају и цене.

Хвала уредништву „Рада“ на слици и топлу опису уз слику и од стране нашег села. **Ш**

Победа српске народне радикалне странке.

Пишу нам из Дивоша: Наша црквена скупштина изабрала је 4 изборника радикала, који ће бирати епархијске скупштинаре у митровачком протопопијату. Досада је Дивош био самосталска кула.

*

Пишу нам из Грабова: За грабовачког изборника изабран је радикал Јован Живковић, а за свилошког Марко Павловић.

Црна Гора и Турска.

У последње време јако су учестали сукоби на црногорско-турској граници. Ради тога јако се љуте у цариградским политичким круговима. Цариградска штампа бележећи гласове о тим сукобима, оштро напада црногорску владу и тврди, да црногорска влада не предузима никакве мере, да спречи те сукобе, који могу шкодити односу између Турске и Црне Горе. Када је недавно црногорски посланик у Цариграду био код турског великог везира, говорио му је и велики везир о тим сукобима и рекао је, ако црногорска влада не стане на пут томе, да могу охладнети односи између Црне Горе и Турске, јер турска влада види, да црногорска влада не настојава толико, да отклони узроке тим сукобима, колико то чини турска влада У Цариграду се ради свега тога поговара, да ће у турско црногорским односима наступити неповољан обрт. Лист „Икдам“ пише, да ће турска влада, ако се питање о тим сукобима не реши, како она захтева, одмах опозвати свог посланика на Цетињу.

Италија и Тројни Савез.

Талијански лист „Коријере дела Сера“, што излази у Милану, јавља, како се у политичким круговима у Риму проносе занимљиви гласови, који, ако се остваре, из основа ће се изменити спољна политика Италије. По тим гласовима, иако је рок, кад престаје уговор Тројног Савеза, још далеко, у Берлину и Бечу се саветују: да ли је по Немачку и Аустроугарску корисно, да се Тројни Савез обнови. У свези с гласовима о томе проноси се и глас, да ће Италија склопити савез са Француском.

Новом Саду предстоји велики губитак.

Нови Сад и не сања, да ће га — као што чујемо — скорим задесити велики губитак. Писано је по новинама, да се у Пешти у орфеуму „Рojал“ приказује један мајмун, по имену „Мориц“ изванредних способности — с обзиром на његово мајмунско порекло. — Уме лепо, као човек, да седи на столици, да пуши, да једе виљушком и ножем, приказује извесна комађа, једном речи редак мајмун. Силан свет јури да види то чудо — и разуме се, његове газде долазе до лепих новаца. Но ових дана, јављају, да је тај мајмун побегао. Разуме се, да су газде учиниле све и сва, да га ухвате — покренули све државне и приватне детективе и полицаје. Неки су детективи пазили и на жељезничке влакове, који одлазе и долазе. Једно јутро доведоше „Морица“ у полицију детективи. Веле, ухватише га баш кад је силазио са земунског воза. Кад су га ухватили, беснео је, викао је, претио је, — тако, да је све који су били на станици задивио, шта све зна. И заиста, и пред капетаном, поче да виче, и да прети, како ће се он потужити управо министру председнику Куену, коме је и дошао званичним послом са важним вестима и показа и своју легитимацију с којом путује са пола карте. Капетан иако сумњајући, ипак га пусти. То је било сутра дан после новосадског збора, који је растеран. — А „Морицове“ газде одоше у хотел томе господину и кад су се уверили, да је заиста врло налик на „Морица“: има исте манире, дрзак је, поштапа се рукама — ангажовали су га за орфеум. Истина, онај прави „Мориц“ је нешто финији и разумнији и лепши — али надају се, да ће се то временом све довести у ред. И тако Нови Сад стоји пред избором једног сенатора.

Враћају се своме јату.

Из Скопља јављају, како су дебарска села Клене, Стеблево, Јабланица, Безово и друга прешла на српску страну, чим су разјурене биле бугарашке чете. Села се отресају бугарашења и враћају се Србима. И у Горњој Реци се опажа исто тако живо кретање у корист Срба. Бугараши из Скопља и Битоља су силно огорчени због тога и говоре, како су томе криви сами њихови људи, а што се онај српски живаљ враћа своме јату, да је то заслуга српских учитеља и свештеника, па и владичина, а кажу, да их у томе помажу чак и турске власти. Наравно, Бугараши зато сад истичу, да и турске власти помажу тај покрет, да се Срби врате своме јату, да би прикрили свој неуспех. Бугараши страхују, да не изгубе и манастир св. Ивана Бигора.

Окршаји у Македонији.

Из Солуна јављају како се ових дана сукобила једна грчка чета од дванаест људи са једним одредом турске војске у близини Доменикона. При окршају погинуо је четовођа и пет четника, на страни војске погинула су два војника, а неколико их је рањено. — Из Соровића је послат један батаљон пешадије са машинским пушкама, да појача стражу на прузи Битољ—Солун.

Прорицања за 1911. годину.

Има у Паризу нека госпа де Теб, на гласу врачара, која води „радњу“ „на велико“, издаје сваке године нарочите књиге, у којима су њена прорицања за идућу годину. У такој књизи за 1910. годину је прорекла, да ће бити жива финансијска радљивост, да ће се мир одржати и да ће умрести ти два краља. Тако је све и било. И за 1911. годину има пуну торбу прорицања. А да ли ће тако све бити, сасвим је слободно сумњати. Ево укратко, шта она прориче. Прво, год. 1911. јесте „година сумрака“ и стоји под двојним утицајем Венере и Марса, под утицајем страсти и хладног рачуна. Пошто сумрак долази пре ноћи, потсећа на смрт, ми идемо у суерет многим горким данима, али после таме се враћа сунце, а напослетку има и лепих ноћи. Човечанство ће издржати и идућу годину. За Француску прориче госпа де Теб доба у коме ће жене утицати на политичке борбе. У идућој ћемо години имати много рђавог времена, мало лепих дана, променљиву температуру и пролеће, које ће бити само продужење зиме. У лето ћемо — тврдо да се надамо — имати много кише. Август ће да зацрни. Жито ће бити јако скупо и онда ћемо за килу хлеба плаћати двапута више него данас. Година 1911. јесте црна година и за винограде. Биће мало и вина. Пиринеји ће донети изненађења. Све изгледа, да ће бити вулканских ерупција и огромних пожара. Париз ће три дана бити у тузи, и уздигнуће се један силан човек. Појавиће се странка, које данас нема. И о Енглеској уме да прича ова госпа. Онде ће наступити доба прекрета, који ће довести до тешких, али не смртних борби. Јавност ће узнемирити тешка оптужба против највише славе. Ирска игра главну улогу. — Немачкој предсказује, да ће се до 1913. сасвим понизити, а Беч ће се „сјајно развити на рачун Петрограда“, јер је у Петрограду „све осуђено“. Тако ова нова пророчица.

Земљотрес у Грчкој.

Из Атине јављају, како у покрајини Елису од неколико дана даномице се понављају потреси земље. Становништво живи у велику страху. У мосту Лехени порушила се скоро сва здања. Потреси земље понављају се дневно скоро у исто време. За последњих дванаест часова било је око хиљаду потреса. Последњих дана непрестано лије и киша. Становништво не сме да остаје у кућама, те проводи изван кућа на киши. Влада је послала у те крајеве шатре и хране.

Време.

Према телеграфском извештају од 17. децембра не може се очекивати промена.

Одговорни уредник:
Константин Брадваровић.

За моју кафану
требам једног
гостионичара
под рачун у бившој Тодоркиној кући на пијаци у којој се налази и читаоница. Ступити одмах. Јавити се ваља
Мити Стојадиновићу
1713 1—3 Чуруг.

Дућан и стан за занатлију
у Новом Саду на житној пијаци бр. 19. издаје се одмах или од 1. фебруара дућан, соба, кујна, шпајз, подрум, и комора за дрва издаје се под кирију, у истој кући налази се још један стан са 2 собе, предсобљем, кујном и осталим потребним просторијама за издавање. За услове ваља се обратити на Мишу Милићева у Новом Саду или
М. Костића у Черевићу.
1711 2—3

Чудо од Буквара!
Помоћу овог буквара, а за неколико недеља научи лакоћом да чита и пише и старо и младо. Ово је већ треће издање. Имам 1000 захвалница.
Ко ми пошаље са поштанском упутницом **55** потура, тај одмах добија буквар са плаћеном поштарином.
Ulma (Temes megye)
ЉУБОМИР ЈОВАНОВИЋ,
школски управитељ и учитељ
1570 17—30

I. СРПСКА ЈОРГАНДИЈСКА РАДИОНИЦА
ЗОРКЕ МИЛИЋЕВЕ
У НОВОМ САДУ, житна пијаца
израђује јоргане по најмодернијем укусу како за г. г. трговце у месту и на страни тако и за приватне муштерије које поштом разашиљем. Послуга брза и савесна а цена умерена.
971 34 - 54

Прпољака или корењака
имам на продају 60.000 у Року у (Бачкој) и **30.000** у Буковцу у Срему. За цену ваља се обратити власнику
Дамјану Бугарском
1697 3—3 Буковац (Срем).

Прва новосадска
ФАБРИКА ХЛЕБА
препоручује поштованом грађанству из места као и поштованој публици са стране свој **прави кућевни хлеб** са комловом мешен. — Такођер препоручује **брашно** из првих бачких млинова, као **Сегхеђа, Торже** и **Червенке**, паспаља, Шихтовог сапуна, **као и лепи овогодишњи ораја**.
Цене су хлебу следеће: прве врсте бели хлеб 26 пот. кгр. — у пола црни хлеб 18 пот. кгр. — **Шорокшарски изврсни ражни** хлеб 20 пот. кгр.
Г. г. трговцима који са хлебом раде 2 потуре по кили јефтиније.
Молимо поштовано грађанство из места и са стране да би ову леп српску установу својим купом потпомогли. С поштовањем
Прва новосадска фабрика хлеба
Житна пијаца бр. 18.
I. 1648 7—10

Српско трг. командитно друштво
Вуковић и др.
У Руми
извозници меда и воска одликовани на П. земаљ. пчеларској изложби у Руми отпочели су разашиљати овогодишњег чист г врцаног
меда
у довама од 5 клг. (Postcoli) по цену од К 7
Траже се продавци уз провизију
1454 16 - 50

ПРОДАЈА ПРАВА СРЕМСКА
ПЛАНИНСКА ВИНА
од 50 л. на више, у бурадима, као и у боцама од 5 литри шаљем у кућу. Нови буради имадем стално на стоваришту.
1246 21—28 **Вахтл Имре**
Бачвар
у Новоме Саду, Петефијевој ул. бр. 8. у сопственој кући.

ВАГОНИМА
КРОМПИРА
роза, рана, плава и бела
нуди најјефтиније
АЛЕКСАНДАР А. МУДРОК
Митровица (Срем).
1378 16—

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.